

UPUTE ZA PROVOĐENJE EDUKACIJA, SEMINARA I SLIČNIH SKUPOVA

- vodič za unapređenje biosigurnosti u kontekstu COVID-19 -

UVOD

Referirajući se na zaključke svih relevantnih kriznih štabova, sve prethodne preporuke i smjernice Svjetske zdravstvene organizacije, Federalnog ministarstva zdravstva, Zavoda za javno zdravstvo FBiH, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Nastavnog zavoda za javno zdravstvo “Dr. Andrija Štampar”, Instituta za javno zdravlje Srbije “Dr. Milan Jovanović Batut”, te Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, a cijeneći značaj edukacije posebno u vrijeme pandemije, pripremljene su Upute za provođenje edukacije – vodič za unapređenje biosigurnosti u kontekstu COVID-19.

BIOSIGURNOSNE MJERE

Biosigurnosne mjere su mjere koje se primjenjuju radi smanjenja rizika unosa infekcije (bakterije, virusi i drugi mikroorganizmi, a u smislu ovih preporuka SARS-CoV-2 virus) u životnu i radnu sredinu ljudi. One su najbolje mjere u sprečavanju unosa zaraze, kao i suzbijanja širenja zaraze. Primjenjuju se i kod postepenog prestanka opasnosti od širenja zarazne bolesti. Ove mjere služe da bi se smanjio rizik unosa mikroorganizama i spriječila pojava oboljenja kod zaposlenika i klijenata – učenika, studenata i roditelja. Biosigurnosne mjere mogu biti:

1. Konceptualne mjere odnose se na samu lokaciju objekta, njegovu građevinsku izvedbu i planiranje prostora u objektu u smislu odvajanja čistih od nečistih puteva (radnih procesa);
2. Strukturne mjere predstavljaju unutrašnje uređenje i izbor opreme koja mora biti izrađena od materijala koji se mogu lako higijenski održavati (čistiti, prati i dezinfikovati);
3. Operativne mjere podrazumijevaju praktičnu primjenu higijenskih mjera kroz primjenu DDD-a, lične higijene, kontrole sanitarnog statusa i zdravstvenog stanja zaposlenika, te održavanja higijene radnog prostora, uključujući radno mjesto i druge prostorije koje zaposlenici, učenici i studenti tokom rada koriste.

OPERATIVNI KRIZNI TIM / KOORDINATOR ZA SIGURNOST

Preporučuje se formirati tim od npr. tri zaposlenika među kojima mora biti osoba koja ima odgovornosti i ovlaštenja da donosi odluke, ili iskusnijeg pojedinca koordinatora za (bio)sigurnost, koji bi detaljno razradio preventivne higijenske mjere u svrhu sprečavanja unosa zaraze, a koristeći ove Upute. Tim/koordinator treba da osigura provođenje preventivnih higijenskih mjera, način i eventualno potrebnu opremu za provođenje mjera, zaduži odgovornu osobu koja će provoditi svaku pojedinu mjeru, zaduži odgovornu osobu koja će kontrolisati provedbu mjera ili sam to obavi, analizom rizika predvidi potencijalne nepovoljne rizične događaje, predvidi korektivne akcije u slučaju nepovoljnog rizičnog događaja, ko, kada i kako ih provodi.

NEKE OD PREPOZNATIH RIZIČNIH TAČAKA

Osim samih međusobnih kontakata, kao rizične tačke izdvajaju se sljedeće:

- mjesto ulaska/izlaska,
- kretanje po objektu radi promjene radnog prostora,
- korištenje odmora i pauza,
- ishrana,
- boravak velikog broja polaznika edukacije u jednom zajedničkom radnom prostoru,
- odlazak u toalet,
- administrativni poslovi i kontakti koji se tada ostvaruju.

GENERALNA ORGANIZACIJA RADA I OSNOVNE MJERE ZAŠTITE

DEZ-BARIJERE ZA NOGE. Na svim ulazima potrebno je postaviti odgovarajuće dez-barijere. Na ulazima potrebno je postaviti obavještenja i upute kako koristiti dez-barijere (Uputa o načinu korištenja i označavanju dez-barijere u prilogu). Preporuka je da sredstvo bude na bazi hlora (npr. natrij-dihloroizocijanurat-dihidrat). Dovoljno je rastvoriti 2 g granulata na 10 litara vode pri čemu se oslobađa aktivni hlor u koncentraciji od oko 100 mg/l. Pripremljen rastvor dozira se u pumpe kojima se obavlja dezinfekcija ili se sa ovim rastvorom dopunjavaju dez-barijere. Ovakav rastvor je upotrebljiv narednih 6-8 sati. U situacijama izuzetne pogoršanosti higijenskih uslova, za pripremu dez-barijera potrebno je koristiti dvostruko veću koncentraciju, odnosno do 4 g na 10 litara vode. Treba koristiti rastvor pripremljen neposredno pred upotrebu. Preduslov za kvalitetnu dezinfekciju je obavezna priprema – mehaničko čišćenje. Dez-barijera treba da ima odgovarajuću plastičnu podlogu sa natopljenom spužvom, te odvojeni dodatni dio za posušivanje obuće nakon prolaska dez-barijere (suha spužva). Prilikom rukovanja dez-barijerom moraju se koristiti rukavice i maska. Dez-barijere moraju biti postavljene na način da se nalaze na svakom ulazu, da ih se ne može zaobići, preskočiti, izbjeći, da obezbjeđuju propisane mjere

sigurnosti (onemogućen kontakt kožom, onemogućen naknadni pristup), moraju zadovoljavati kriterije minimalne dubine 2-4 cm za barijere za ljude (6-8 cm ukoliko se barijere postavljaju za vozila), u dez-barijere za dezinfekciju obuču postavljaju se sintetičke spužve koje je neophodno fizički čistiti (ispirati) u toku 24 sata.

DEZ-BARIJERE ZA RUKU. Potrebno je pripremiti rasprskivač sa rastvorom dezinfekcionog sredstva na bazi 70%-tnog alkohola i tim sredstvom našpricati ruke svakog polaznika edukacije i eventualno drugih osoba koje ulaze u prostorije.

FIZIČKO UDALJAVANJE OD DVA METRA. Rad je neophodno organizovati na način da se osigura u što većoj mjeri fizički razmak.

MASKE ZA LICE, VIZIR I RUKAVICE. Važno je napomenuti da je potrebno zaštitnu opremu (maske i rukavice) koristiti racionalno i prema logičkoj procjeni potrebe, uz poštivanje svih naredbi nadležnih kriznih štabova i ministarstava zdravstva. Nošenje rukavica nije preporučljivo, prednost se daje učestalom pranju i dezinficiranju ruku. Zbog lažnog osjećaja zaštićenosti olakšan je kontakt i prenos mikroorganizama sa predmeta na predmet putem rukavica koje je nemoguće mjenjati redovno koliko bi trebalo. Dok se koristi maska vrlo često se radi upravo ono što se ne bi smjelo: konstantno se dodiruje nos namiještajući masku, jedna te ista maska se koristi mnogo duže od dozvoljenog vremena korištenja maske, te na ovo treba skrenuti pažnju zaposlenicima, a učenike i studente educirati. Svi polaznici edukacije tokom rada trebaju nositi zaštitnu masku (ili vizir) preko usta i nosa.

SKIDANJE ZAŠTITNE MASKE. Privremeno je dozvoljeno skidanje zaštitne maske ukoliko nošenje zaštitne maske ugrožava ili narušava zdravstveno stanje osobe koja je nosi (oboljenja respiratornog sistema isključujući COVID-19, alergijske reakcije, i sl.) i ukoliko postoje barijere poput pleksigasa koje osiguravaju fizičku prepreku između osoba.

HIGIJENA I DEZINFEKCIJA RUKU. Na ulazu te na još nekoliko lako dostupnih mjesta neophodno je postaviti dozatore s dezinficijensom za dezinfekciju ruku. Sredstvo za dezinfekciju potrebno je u količini od 1 do 2 ml nanijeti na suhe i čiste dlanove (obično jedan potisak na dozatoru, ili prema uputama proizvođača). Dlanove i područje između prstiju potrebno je protrljati dok se ne osuše, a sredstvo nije potrebno ispirati. Potrebno je voditi brigu o dostatnoj upotrebi dezinficijensa za ruke te se obavezno javiti nadređenom u slučaju da je u dozatoru preostala manja količina sredstva za dezinfekciju kako bi se osigurala nova količina. Pranje ruku potrebno je provoditi nakon kihanja, kašljanja i slično. Nakon pranja ruku sapunom i vodom, za sušenje ruku mogu se koristiti papirnati ubrusi za jednokratnu upotrebu koje nakon korištenja treba odbaciti u kantu za otpad sa poklopcem. Potrebno je provoditi strogu higijenu i dezinfekciju ruku i korištenih i dodirnutih površina i predmeta prije i poslije upotrebe toaleta.

EDUKACIJA O AKTUELNOJ SITUACIJI. Tokom edukacije iskoristiti priliku za podizanje nivoa znanja, pozitivnu promjenu stavova, ponašanja i navika o značaju preventivnih higijenskih mjera i sl.

ULAZAK U OBJEKAT I PROSTORIJU ZA EDUKACIJU. Polaznici edukacije se ne okupljaju na ulazu u objekat. Polaznike edukacije pred ulaznim vratima dočekuje predstavnik organizatora ili trenutni predavač. Potrebno je izbjegavati zadržavanje ispred prostorije za edukaciju, u holovima i hodnicima, te uz obavezno nošenje zaštitne maske i održavanje distance među polaznicima edukacije. Potrebno je ograničiti ulazak svim „trećim“ licima koja nisu dio edukacijskog procesa.

POSTUPANJE PO ULASKU. Polaznici edukacije odmah nakon ulaska peru ruke sapunom i vodom i vrše dezinfekciju ruku, ali bez okupljanja velikog broja osoba na jednom mjestu (npr. u jednom toaletu).

KRETANJE PO OBJEKTU I PROSTORIJI ZA EDUKACIJU, TE IZVAN ISTIH. Prolazak kroz zajedničke prostorije treba izbjegavati i skratiti na minimum, a ako je navedeno neophodno, prolaz kroz zajedničke prostorije se organizira na način da u isto vrijeme prolazi jedna ili što manji broj osoba, dok druge osobe ne prolaze u isto vrijeme, uz poticanje polaznika edukacije da kod takvih prolaza ne dodiruju površine i predmete. Kretanje van prostorija tokom edukacije ili u pauzama će se svesti na najmanju moguću mjeru. Svaki polaznik edukacije nakon povratka dužan je proći dez-barijeru i dezinfekciju ruku. U slučaju izlaska iz ustanove, apeluje se na polaznike edukacije da koriste stepenište gdje i kad god je to moguće, da bi izbjegli boravak u zatvorenom prostoru lifta i da bi izbjegli dodirivanje tipki, šteka i vrata lifta. Također, koristeći stepenište ne dodirujte rukohvate niti bilo kakve predmete i zidove u zgradi. Nakon ulaska/povratka svi su dužni temeljito oprati ruke sapunom i vodom, najmanje 20 sekundi, i dezinfikovati sredstvima za dezinfekciju ruku na bazi 70%-tnog alkohola. Uputa o pravilnom pranju ruku treba biti postavljena u prostore toaleta i svih mjesta gdje se peru ruke na vidljivom mjestu (Uputa o pravilnom pranju ruku u prilogu). Mole se polaznici edukacije i predavači da se ne zadržavaju u prostorijama suviše vrijeme mimo vremena trajanja edukacije bez potrebe.

OGRANIČEN BROJ PREDAVAČA I PREDSTAVNIKA ORGANIZATORA. U prostoru nije dozvoljen ulazak osobama koji nisu trenutno na redu kao predavači. U ustanovi treba biti najmanji mogući broj predstavnika organizatora u isto vrijeme, ali opet dovoljan da je moguće organizovati rad.

PONAŠANJE POLAZNIKA EDUKACIJE, PREDAVAČA I PREDSTAVNIKA ORGANIZATORA IZVAN PROCESA EDUKACIJE. Izvan procesa edukacije svi su dužni da se pridržavaju što je više moguće pravila kojima se smanjuje njihova mogućnost zaraze (izbjegavanje trgovina, drugih mjesta gdje se okupljaju osobe, javnog prijevoza, dosljedno provođenje fizičke distance i higijene, nošenje maske i sl.).

KARAKTERISTIKE PROSTORA ZA ODVIJANJE EDUKACIJE. Sve edukacijske aktivnosti provodile bi se u jednom prostoru, kako bi se izbjeglo bespotrebno kretanje. Preporučuje se prostorija što veće površine i visine, prozračna i osunčana (odgovarajući izvor dnevnog svjetla), vratima odvojena od ostalih prostorija. Neophodno je da se prostorija može provjetravati vanjskim zrakom.

ORGANIZACIJA SJEDENJA. Neophodno je poštovati udaljenost od najmanje 1,5 do dva metra između svakog polaznika edukacije, kao i između predavača i polaznika edukacije u svim smjerovima. Mjesta za sjedenje trebaju biti pozicionirana prema naprijed, tako da svaki polaznik edukacije prilikom sjedenja gleda prema naprijed (prema predavaču). Treba izbjegavati organizaciju sjedenja koje bi dovelo do direktnog *en face* položaja jednih prema drugima. Sjedit će se po principu „cik-cak“, obezbjeđujući i na taj način adekvatnu distancu. U slučaju potrebe za odvijanjem dijela edukacije u grupama, ovakav princip rada treba da traje što je moguće kraće bez da proces edukacije bude ugrožen, te je neophodno ispoštovati mjere distance, nošenje maski, prozračivanje prostora i ostale propisane preventivne higijenske mjere.

BROJ POLAZNIKA EDUKACIJE U JEDNOJ GRUPI. Broj polaznika edukacije u jednoj prostoriji u jednom momentu zavisit će od veličine same prostorije, ali mora biti u skladu sa aktuelnim naredbama kriznih štabova o maksimalnom broju osoba u zatvorenom prostoru. Da se izračuna tačan broj polaznika edukacije potrebno je poznavati površinu prostora koji će se koristiti za edukaciju (npr. površina sale za edukaciju), te uskladiti sa propisanom distancom od 1,5 do dva metra između svih prisutnih u svim smjerovima. U slučaju da broj polaznika prelazi prostorne kapacitete koji su u skladu sa ovom Uputom, i ne postoje prostorni uslovi za organizovanje fizičke distance, u tom slučaju edukacija bi se provodila u dvije ili više grupa.

TRAJANJE EDUKACIJE. Preporučuje se da čas traje 35 minuta zbog smanjenja ukupnog vremena provedenog u grupi, te samim time i smanjenje mogućnosti nepoštivanja higijenskih mjera, te i rizika za obolijevanje.

ODMORI. Za vrijeme odmora polaznici edukacije ne bi trebalo da napuštaju prostoriju za edukaciju. Ukoliko postoji mogućnosti, treba omogućiti boravak u vanjskom prostoru za vrijeme trajanja odmora, te voditi računa o vremenskim i sigurnosnim aspektima.

LIČNA OPREMA. Polaznici edukacije dolaze sa minimalnim stvarima koje su neophodne, te svoju opremu i pribor ne dijele s drugima. Donošenje suvišne hrane treba izbjegavati.

DIDAKTIČKA OPREMA. Ne koristiti didaktičku opremu koja se ne može prati, posebno mekanu i platnenu opremu. Čvrstu opremu redovno prati i dezinfikovati. Zabranjeno je korištenje materijala koje se ne mogu oprati deterdžentom (deterdžent za suđe) i vodom, te osušiti na zraku. Ako je ikako moguće potrebno je izložiti didaktičku opremu da se osuši na suncu. Prati i dezinfikovati didaktičku opremu potrebno je, ako je moguće, na kraju svakog radnog dana.

KABINETSKA NASTAVA. Ukoliko je neophodno da se edukacija održava u specijaliziranim kabinetima, potrebno je organizovati rad na način da se što je moguće manja grupa polaznika edukacije istovremeno nalazi u kabinetu, posebno ako je neophodan bliski kontakt zbog izvođenja laboratorijskih vježbi, praktične nastave i sl. Predlaže se da i čas praktične nastave ne traje duže od 35 minuta, kao i ostali časovi, osim ukoliko nije krajnje neophodno duže zadržavanje zbog prirode praktične vježbe. Prije ulaska naredne grupe neophodno je prozračiti prostor u trajanju od 10-15 minuta, te dezinficirati sve predmete i površine. Edukacije iz oblasti

zdravstva i medicine i edukacije iz drugih sličnih oblasti, ukoliko se odvijaju u zdravstvenim ustanovama, odvijat će se prema preporukama i zahtjevima konkretne zdravstvene ustanove.

ISHRANA TOKOM EDUKACIJE. Preporučuje se da se ne organizuju obroci i kafe pauze tokom trajanja edukacije. Kao osvježanje mogu se ponuditi zatvorena flaširana voda, sok i slično, bez stvaranja gužve prilikom preuzimanja istih. Upotreba zajedničkih trpezarija predstavlja rizik i ne preporučuje se.

SPREMAČICE I ČIŠĆENJE. Potrebno je obezbijediti mehaničko brisanje podove i dezinficiranje svih korištenih površina. Dodirne tačke kao što su ručke na vratima, ručke na prozorima, radne površine, tipkovnice, konzole, česme u toaletima i kuhinjama, tipke vodokotlića, daljinske upravljače, prekidače za struju, zvona na vratima, te druge dodirne površine koje koristi veći broj osoba neophodno je dezinficirati više puta tokom trajanja edukacije, a najmanje dva puta dnevno. Čišćenje se provodi kada polaznici edukacije nisu u prostoriji. Zaposlenici na održavanju čistoće imaju obavezu voditi evidenciju o prebrisavanju dezinfekcionim sredstvom podova, toaleta i ostalih površina (Lista za evidenciju održavanja čistoće i dezinfekcije u prilogu).

HIGIJENA U TOALETIMA. Potrebno je pojačati održavanje higijene u toaletima, uz vođenje evidencije. Potrebno je obezbijediti dovoljnu količinu tečnog sapuna i ubrusa u toaletima. Preporučuje se isključiti uređaje za sušenje ruku toplim vazduhom ukoliko postoje u toaletima.

PROZRAČIVANJE PROSTORA. Prostorije je obvezno prozračivati što češće, a najmanje dva puta dnevno u trajanju od minimalno pola sata prije dolaska i nakon odlaska polaznika edukacije, ili ako to vremenske i sigurnosne prilike dopuštaju ostaviti otvoren prozor kontinuirano. Izbjegavajte koristiti klimatizacijske i ventilacijske uređaje.

UPRAVLJANJE OTPADOM. Svim redovnim komunalnim otpadom upravljat će se kao i u redovnim okolnostima. Otpad koji se smatra potencijalno infektivnim, poput zaštitnih maski, rukavica i druge zaštitne opreme, treba smjestiti u tamnu PVC kesu, svezati i ostaviti u odvojenoj prostoriji da stoji 72 sata, a nakon toga ga tretirati kao redovni komunalni otpad.

ORGANIZOVANI PREVOZ. Ukoliko postoji organizovani prevoz polaznika edukacije, kao i tokom korištenja javnog prevoza, potrebno je poštovati mjere, održavati razmak od najmanje dva metra, a sjediti po principu “cik-cak” – svaka druga stolica dijagonalno.

PROTOKOL POSTUPANJA U SLUČAJU POJAVE SIMPTOMA

SIMPTOMI RESPIRATORNE INFEKCIJE. Posebno treba obratiti pažnju na simptome respiratorne infekcije koji upućuju na COVID-19, a to su: groznica (izmjerena povišena tjelesna temperatura, ili osjećaj groznice ili drhtavica), ili najmanje sljedeće: bolno grlo, kašalj, curenje iz nosa; ili zapušenje nosa, kratak dah; ili otežano disanje, bol u mišićima, gubitak mirisa i okusa; ili proljev.

RIZIČNI KONTAKT. Danas se ne može govoriti o nultom riziku. Međutim, da bi se procijenio rizik neophodni su valjani podaci, pa je zato potrebno precizno definisati šta je to „kontakt“ u smislu Covid-19. „Kontakt“ je svaka osoba s kojom ste bili u kontaktu **na sljedeći način:** nalazili ste se u krugu od 1 metar i manje od druge osobe duže od 15 minuta bez upotrebe odgovarajuće lične zaštitne opreme (maska za lice), ili ste bili u direktnom fizičkom kontaktu sa drugom osobom. Ukoliko ste bili u kontaktu na ovako opisani način, spadate u „visoko rizični kontakt“. Ukoliko niste bili u kontaktu na ovako opisani način (nego ste samo prošli pored osobe, razgovarali s osobom kraće od 15 minuta na udaljenosti, posebno na otvorenom prostoru, osoba nije kašljala ni kihala, niste bili u prisnom fizičkom kontaktu, ljubljenje, grljenje, srdačno dugotrajno rukovanje i slično, ili niste imali nikakav fizički kontakt), spadate u „nisko rizični kontakt“. U zavisnosti od procjene rizika (ili u bilo kojoj situaciji za koju smatrate da je sumnjiva bez obzira na prethodni opis „kontakta“) potrebno je javiti se telefonski u zdravstvenu ustanovu.

NAČIN MJERENJA TJELESNE TEMPERATURE. Kod osobe s povišenom temperaturom izmjenom bezkontaktnim toplomjerom (37,2°C i veća, u zavisnosti od specifikacije bezkontaktnog toplomjera), preporučuje se mjerenje temperature i standardnim toplomjerom pod pazuhom te se o povećanoj temperaturi zaključuje na osnovu rezultata mjerenja pod pazuhom.

OBAVEZA MJERENJA TJELESNE TEMPERATURE. Potrebno je kod polaznika edukacije i predstavnika organizatora, te svih osoba koje ulaze u prostoriju za edukaciju mjeriti tjelesnu temperaturu. Preporučuje se mjerenje tjelesne temperature bezkontaktnim toplomjerom svakodnevno, te da se utvrdi da li postoje simptomi zarazne bolesti. U tom smislu predlaže se da svi koji ulaze u prostor za edukaciju svojim potpisom garantuju da trenutno nemaju i da u prethodna tri dana nisu imali simptome respiratorne infekcije koji bi upućivali na COVID-19 (Ček lista zdravstvenog stanja – epidemiološki upitnik u prilogu).

POSTUPANJE U SLUČAJU POVIŠENE TJELESNE TEMPERATURE. U slučaju povišene tjelesne temperature polaznici edukacije ne trebaju dolaziti na edukaciju, već se svi javljaju telefonom organizatoru edukacije i izabranom ljekaru porodične/obiteljske medicine. Ako polaznici edukacije razviju simptome COVID-19 infekcije tokom boravka na edukaciji, istu će odmah napustiti, te poštovati sve mjere zaštite (maska, fizička udaljenost, pranje i dezinfekcija ruku itd.).

NEPRIJAVLJENO ODSUSTVO POLAZNIKA EDUKACIJE. Potrebno je kontrolisati razloge odsustva polaznika edukacije, te interesovati se za nenajavljena odsustvovanja.

BOLESNI POLAZNIK EDUKACIJE ILI PREDSTAVNIK ORGANIZATORA. Mole se svi koji imaju simptome respiratorne infekcije, ili koji su pod rizikom da su mogli biti u kontaktu s osobama pozitivnim na koronavirus, ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaraženi koronavirusom, da se telefonom obrate svom porodičnom/obiteljskom ljekaru. U tom slučaju **ne dolazite** na edukaciju, samo se telefonom javite predstavniku organizatora. Kod kuće trebaju ostati i osobe koje uzimaju lijekove kao što su paracetamol, ibuprofen ili aspirin, koji mogu prikriti simptome infekcije (pod ovim se misli na osobe koje ove lijekove uzimaju kako bi snizili tjelesnu

temperature, a ne na osobe koje ove lijekove uzimaju u redovnoj terapiji, kao što npr. srčani bolesnici često uzimaju aspirin od 100 mg preventivno).

SUMNJA ILI DOKAZAN POZITIVAN SLUČAJ NA COVID-19. U situacijama kada bi se desio pozitivan slučaj na COVID-19 ili se sumnja na pozitivan slučaj u nekoj grupi polaznika edukacije, **neophodno je slijediti upute** nadležne Higijensko-epidemiološke službe lokalnog Doma zdravlja ili Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica.

LISTA POLAZNIKA EDUKACIJE. Potrebno je imati listu svih polaznika edukacije za svaki dan edukacije.

ZAVRŠNE PREPORUKE. Pratite isključivo preporuke koje izdaju nadležne zdravstvene institucije i ustanove na području BiH, FBiH i ZDK. Kako biti kontuirano informisan:

- Informacije o aktualnoj epidemiološkoj situaciji i preporukama na području BiH, FBiH i ZDK možete pronaći na internet stranicama Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica (<https://inz.ba/>), kao i Federalnog ministarstva zdravstva (www.fmoh.gov.ba) i Zavoda za javno zdravstvo FBiH (www.zzjzfbih.ba);
- Najnovije informacije SZO o područjima širenja COVID-19 dostupne su na: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports/>, a upute SZO o COVID-19 na: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.

PANIKA NIJE OPCIJA, OPREZ I ODGOVORNOST JESU!

Vaš INZ

1.

STATI NA PODLOGU DEZ-BARIJERE I ZADRŽATI SE NEKOLIKO SEKUNDI

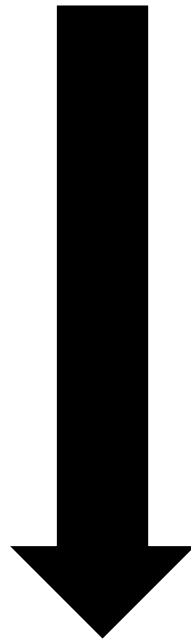
Covid-19

2.

STATI NA PODLOGU ZA POSUŠIVANJE OBUĆE

Covid-19

ISPRAVNO PRANJE RUKU

ISPRAVNO PRANJE RUKU

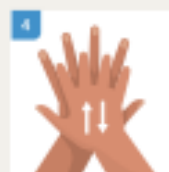
POKRVITE RUKU

UZMI TE SAPUN

TRILJAJTE DLAN O DLAN

TRILJAJTE SA GORNJE STRANE
ŠAKE IZMEĐU PRSTIJU

TRILJAJTE SA DONJE STRANE
ŠAKE IZMEĐU PRSTIJU

TRILJAJTE VIDNOVE PRSTIJU
ODJE ŠAKE

OPERITE SVAKI PRSTI POSEBNO

JOS JEDNOM TRILJAJTE VIDNOVE
PRSTIJU O DLAN DRUGE RUKU

ISPERITE RUKU

POSUŠITE UBRUSOM

UZMI TE NOVI UBRUS I NIM
ZATVORITE ČESMU

NAKON OVOGA
VAŠE RUKU SU ČISTE

Ruke se obavezno peru

- prije početka rada
- nakon kašlja, kihanja ili puhanja nosa
- prije rukovanja s kuhanom ili gotovom hranom
- nakon rukovanja ili pripremanja sirove hrane
- nakon rukovanja otpadom
- nakon korištenja toaleta
- nakon jela, pića ili pušenja
- nakon rukovanja novcem
- generalno-redovno

Dezinfekcija ruku se obavlja nakon svakog napuštanja radnog mjesta

LISTA ODRŽAVANJA ČISTOĆE I DEZINFEKCIJE PROSTORA I PREDMETA

Prostor u kojem se odvija edukacija: _____

RB	Datum, vrijeme i mjesto održavanja čišćenja i dezinfekcije	Ime i prezime osobe koja je obavila čišćenje i dezinfekciju	Vrsta obavljenog posla i sredstvo koje je korišteno (mehaničko čišćenje, dezinfekcija, drugo)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

* Pod punom odgovornošću potpisujem ovu Listu evidencije održavanja čistoće i dezinfekcije koju sam obavio/la prema mom najboljem znanju i mogućnostima.

** Ova Lista evidencije odnosi se na održavanje prostora, površina i predmeta, kao i kontaktnih površina koje su često u upotrebi. Listu može ispunjavati osoblje na održavanju higijene objekta koji se koristi/iznajmljuje za potrebe edukacije, ili zadužena osoba od strane organizatora edukacije.

ČEK-LISTA ZDRAVSTVENOG STANJA – EPIDEMIOLOŠKI UPITNIK

Grupa polaznika edukacije: _____

Datum: __. __. 20__ . godine

RB	Ime i prezime i broj telefona	da – ne											Vlastor učni potpis	
		Tjelesna temp. (°C)*, groznica, drhtavica	Bolno grlo	Kašalj	Curenje iz nosa	Zapušenje nosa	Kratak dah	Otežano disanje	Bol u mišićima	Gubitak mirisa i okusa	Proljev	Da li ste boravili u posljednjih 14 dana u rizičnm područjima (unutar ili van BiH)? Ako da, gdje i u kojem periodu?		Da li ste u posljednjih 14 dana bili u kontaktu sa osobama za koje sumnjate ili znate da su zaražene koronaviru s?
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														

Ček-listu kontrolisao: _____

* Po mogućnosti izmjeriti tjelesnu temperaturu beskontaktnim toplomjerom, ili dobiti informaciju od osobe.

** Popunjavanjem ove Ček-liste pod punom odgovornošću izjavljujem da, prema mom najboljem znanju, nisam izostavio/la nijedan podatak.

*** Ovaj Epidemiološki upitnik ispunit će se za svaku osobu i predstavljat će osnovu za eventualno epidemiološko povezivanje kontakata sa pozitivnim slučajem na COVID-19.